דרך ה' — בתכלית הבריאה

התכלית בבריאה: הנה התכלית בבריאה היה להטיב מטובו ית' לזולתו והנה תראה כי הוא לבדו ית"ש השלימות האמיתי המשולל מכל החסרונות ואין שלימות אחר כמוהו כלל. ונמצא שכל שלימות שידומה חוץ משלימותו ית' הנה איננו שלימות אמיתי אלא יקרא שלימות בערך אל ענין חסר ממנו אך השלימות בהחלט אינו אלא שלימותו ית' וע"כ בהיות חפצו ית' להטיב לזולתו לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב אלא בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו ובהיותו הוא לבדו ית' הטוב האמיתי לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב ההוא עצמו שהוא בו ית' מצד עצמו שהוא הטוב השלם והאמיתי. והנה מצד אחר הטוב הזה א"א שימצא אלא בו ע"כ גזרה חכמתו שמציאות ההטבה האמיתית הזאת יהיה במה שיותן מקום לברואים לשיתדבקו בו ית' באותו השיעור שאפשר להם שיתדבקו ואז נמצא שמה מצד עצמם א"א שיתוארו בשלימות כשלימותו ית' הנה מצד התדבקם בו יגיע להם באותו השיעור שאפשר ליתאר בשלימות ההוא ית' מצד היותם מתדבקים בו וימצאו נהנים בטובה האמיתית ההיא בערך שאפשר להם ליהנות בה ונמצא היות כונתו ית"ש בבריאה שברא לברוא מי שיהיה נהנה בטובו ית' באותו הדרך שאפשר שיהנה בו:

ענין השלימות והחסרונות וקנית השלימות: ואולם גזרה חכמתו שלהיות הטוב שלם ראוי שיהיה הנהנה בו בעל הטוב ההוא פי' מי שיקנה הטוב בעצמו ולא מי שיתלוה לו הטוב בדרך מקרה ותראה שזה נקרא קצת התדמות בשיעור שאפשר אל שלימותו ית' כי הנה הוא ית"ש שלם בעצמו ולא במקרה אלא מצד אמתת ענינו מוכרח בו השלימות ומשוללים ממנו החסרונות בהכרח ואולם זה א"א שימצא בזולתו שיהיה אמתתו מכרחת לו השלימות ומעדרת ממנו החסרונות אך להתדמות לזה במקצת צריך שלפחות יהיה הוא הקונה השלימות שאין אמתת ענינו מכריח לו ויהיה הוא מעדיר מעצמו החסרונות שהיו אפשריים בו וע"כ גזר וסידר שיבראו עניני שלימות ועניני חסרון ותברא בריה שיהיה בה האפשרות לשני הענינים בשוה ויותנו לבריה הזאת אמצעיים שעל ידם תקנה לעצמה את השלימיות ותעדיר ממנה את החסרונות ואז יקרא שנתדמית במה שהיה אפשר לה לבוראה ותהיה ראויה לידבק בו וליהנות בטובו:

ואמנם מלבד היות הבריה הזאת שקנתה השלימות ראויה לידבק בבוראה ית' מצד התדמותה לו הנה ע"י קנותה השלימות לה נמצאת מתדבקת והולכת בו עד שסוף קנותה השלימות והמצאה מתדבקת בו יהיה הכל ענין א' וזה כי בהיות מציאותו ית"ש השלימות האמיתי כמ"ש הנה כל מה שהוא שלימות אינו מתיחס אלא לו כענף אל השורש כי אעפ"י שאינו מגיע אל השלימות השרשי הנה המשך ותולדה ממנו הוא והנה תראה כי השלימות האמיתי הנה הוא מציאותו ית' וכל חסרון אינו אלא העלם טובו ית' והסתר פניו ונמצא שהארת פניו ית' וקרבתו תהיה השורש והסבה לכל

שלימות שיהיה והסתר פניו השרש והסבה לכל חסרון אשר כשיעור ההסתר כך יהיה שיעור החסרון הנמשך ממנו וע"כ הנברא הזה העומד בשיקול בין השלימיות והחסרונות שהם תולדות ההארה וההסתר בהתחזקו בשלימיות והקנותם אותם בעצמו הנה הוא אוחז בו יתׄ שהוא השרש והמקור להם וכפי מה שירבה בשלימיות כך הוא מרבה האחיזה וההתדבקות בו עד שבהגיעו אל תכלית קנית השלימות הנה הוא מגיע אל תכלית האחיזה וההתדבקות בו יתׄ ונמצא מתדבק בו יתׄ ונהנה בטובו ומשתלם בו והוא עצמו בעל טובו ושלימותו:

העיקר שבבריות והטפל בהם: והנה לשיהיו במציאות הענינים השונים האלה של שלימות וחסרון שזכרנו ותמצא הבריה שזכרנו בתכונה שהיא צריכה להיות פיׄ באפשרות לבׄ הענינים וביכולת עליהם שיקנה השלימות ויעדר מן החסרונות ושימצאו לו האמצעיים לדבר הזה פיׄ לקנות זה השלימות הנה ודאי שפרטים רבים ושונים צריך שימצאו בבריאה ויחסים רבים בין הפרטים האלה עד שיצלח התכלית המכוון בה ואולם הבריה אשר התעתדה לענין הגדול הזה דהיינו לדביקות בו יתׄ כמ"ש היא תקרא העיקרית שבכל הבריאה וכל שאר מה שימצא במציאות לא יהיה אלא עוזר באיזה צד או באיזה בחיׄ אל התכלית לשיצלח וימצא וע"כ יקראו טפלים לבריה העיקרית שזכרנו:

אך הבריה העיקרית באמת היא המין האנושי וכל שאר הנבראים בין הגבוהים ממנו ובין השפלים ממנו אינן אלא בעבורו להשלמת ענינו לפי כל הבחינות הרבות והשונות הראויות לימצא בהם וכמ"ש עוד לפנים בסׄד. והנה ההשכלה וכל המדות הטובות הם עניני שלימות שנמצאו להשתלם בם האדם ועניני החומר ומדות הרעות הם עניני החסרון שזכרנו שהאדם מושם ביניהם לקנות לו השלימות: